

מחדש הרמב"ם שזה החילוק בין שעיר המשתלח בקלות לבין יוה"כ דיוה"כ בזמן שאין בית המקדש קיים מכפר דוקא עם תשובה אבל שעיר המשתלח מכפר על קלות בלא תשובה לגמרי. ואין סתירה מסוגית הגמ' כמו שכתבנו לתרץ דברי הגמ' לדבריו. והטעם של הריטב"א בדברי רבי דלא נאמר דין זובה רשעים תועבה רק בשאר קרבנות של ימות השנה ולא בשל יוה"כ, נראה או שזה גזירת הכתוב ביוה"כ, או כיון שבאמת אם יש קרבן של שעיר המשתלח ביוה"כ עצם היום הוא המכפר ודוקא ע"י שעיר המשתלח מכפר בלי תשובה, וכיון שכל הכפרה תלויה רק בעיצומו של יום ושעיר המשתלח הוא רק דין בעיצומו של יום לכפר בלא תשובה ממילא לא שייך זבח רשעים תועבה כיון שעיצומו של יום הוא המכפר והשעיר הוא דין בעיצומו של יום, וצ"ג. והנה הריטב"א יצא כאן בחידוש גדול בדרך י"ג ע"א בשבועות, שכתב וז"ל: ואגב אורחין שמעינן מיהת הא דאית ליה לרבי שיוה"כ מכפר על שאינם שבים ואפילו על כריחות ומיתת בית דין אינו בעיצומו של יום בלבד אלא עם קרבנותיו בזמן שבית המקדש קיים וכו' ע"כ.

מפורש לפי דבריו דכל דין לרבי שיוה"כ מכפר בלא תשובה זה רק בזמן שבית המקדש קיים שיש קרבנות אבל בלי קרבנות צריכים תשובה גם לרבי.

אבל דברי הריטב"א לכאורה נסתרים מגמ' מפורשת יומא דף פ"ה ע"ב על הא דאמרינן במשנה שם: מיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה, עם התשובה אין בפני עצמן לא, נימא דלא כרכי דתניא כל העבירות שכתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום הכפורים מכפר וכו' עיי"ש, ולפי הריטב"א מאי קושיא נימא דהמשנה מיירי בזמן שאין בית המקדש קיים ואין שעיר המשתלח, כזה בעינן תשובה גם לרבי ומאי הקשתה הגמ', וכמדומני שראיתי קושיא זו על הריטב"א בספר ספרדי.

בענין אסור להוציא בשר פסח חוצה

הנה הרמב"ם פרק ט' מהל' קרבן פסח כתב וז"ל: כל האוכל מן הפסח אינו אוכל אלא בחבורה אחת, ואין מוציאין ממנו מן החבורה שיאכל בה, והמוציא ממנו כזית בשר מחבורה לחבורה בליל ט"ו לוקה, שנאמר "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה", והוא שניחננו בחוץ שהוצאה כתובה בו כשבת, ולפיכך צריך עקירה והנחה כהוצאת שבת ואין מוציא אחר מוציא בפסח שכיון שהוציא הראשון נפסל. מן אגף ולפנים כלפנים מן אגף ולחוץ כלחוץ ואגף עצמו שהוא עובי הפתח כלחוץ, החלונות ועובי הכותלים ככפנים. הגגות ועליות אינן בכלל בית. הלכה א' מתחלקת לשנים מקודם מדבר על הלאו ואיסור

הוצאה, שאם הוציא מחבורה לחבורה ובעקירה והנחה חייב מלקות מטעם "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה", ואח"כ מדבר בדין מוציא אחר מוציא ומקורו מירושלמי כיצד צולין. והקשו אחרונים למה גרע זה ממחמץ אחרי מחמץ שחייב? ואח"כ הוא מדבר על דין של הוצאה מן הבית של האגף ולפנים כלפנים, ועל עובי הכתלים ועל גגות ועליות שבבית. משמע מדבריו שלא צריכים להכניסו בבית אחר, כמו בחבורה, מפני ששם בריש ההלכה כתב מחבורה לחבורה ובסוף ההלכה מדבר על בית ואגף ולחץ, משמע שזה מספיק לחייב מלקות אע"פ שלא הכניס במקום אחר כמו בחבורה. ובהל' ב' מדבר על פסול בשר פסח שיצא לחוץ וז"ל: בשר פסח שיצא לחוץ חבורתו בין בזדון בין בשגגה נאסר באכילה והרי הוא כבשר קדשי קדשים שיצא חוץ לעזרה או בשר קדשי קלים שיצא חוץ לחומת ירושלם שהכל כטריפה ולוקין על אכילתו כמו שבארנו במעשה הקרבנות, ע"כ בהל' ב'. מדגיש הרמב"ם בשר פסח שיצא חוץ לחבורתו ולא מצריך שיכניס לחבורה אחרת כמו שמבאר את זה לענין לאו של הוצאת בשר הפסח ששם מצריך הכנסה לחבורה אחרת, ופה לענין פסול בשר כמו יוצא שבכל בשר קדשים מפרש רק שהוציא חוץ מחבורה, ומסתם לשון הרמב"ם שמביא בסוף הלכה ב': בשר שיצא מקצתו חותך הבשר ויורד עד שמגיע לעצם וקולף את כל הבשר מה שבפנים יאכל וכל שבחוץ ישרף. וזה משנה בדף פ"ה ע"ב, ורש"י מפרש בדף פ"ד שמיירי המשנה שהוציא את האבר חוץ לירושלם מפני שאם הוציא חוץ לחבורה או לבית הרי צריכים עקירה והנחה לחייב מלקות וכיון שפה אין עקירה והנחה אין איסור של הוצאה ולא נפסל הבשר, שכל דין של פסול יוצא בפסח במוציא חוץ לחבורה או לבית תלוי בהלאו של "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה" והלאו עושה אותו לחוץ למחיצתו, אבל הרמב"ם שכותב את המשנה סתם וביאר את זה בהל' קרבן פסח, משמע שמדברין פה מהפסול של קרבן פסח עצמו, והוציא או חוץ מחבורה או חוץ מבית, ואע"פ שאין עקירה והנחה לענין לאו מ"מ לענין פסול לא תלוי זה בזה שהפסול לא תלוי בהלאו, כמו שמוכח מפשט הלכות א' וי"ב שלהלאו צריכים שיהיה הוצאה מחבורה לחבורה, ולענין פסול מביא רק "מוציא מחבורה", משמע שמחלקין בין פסול בשר לענין לאו לגבי איסור הוצאה. וכן מפורש בהצל"ח בכיצד צולין שמחלק בין פסול בשר ובין איסור לאו של הוצאה ובספרו הלכות קרבן פסח כתב וז"ל: ובשר הפסח שהוציאו בעקירה והנחה חוץ לחבורתו מן אגף ולחוץ נאסר באכילה ע"כ. לומדין ממנו חזק דלא כהצל"ח דלענין לפסול הבשר צריכים ג"כ עקירה והנחה, ועוד דבר שבין לפסול הבשר ובין לחייב מלקות לא צריכים שיכניס לחבורה אחרת, שכתב: שיצא חוץ לחבורתו, ולדידיה תלוי כל הלאו של לא תוציא ואיסור הבשר בהדדי, ואע"פ שלשון הגמ' דף פ"ה כתוב: ומוציא בשר

פסח מחבורה לחבורה מניין, משמע שצריכים להכניס לחבורה אחרת, ורש"י מפרש דף פ"ה ע"ב: עד שיניח במקום חבורה אחרת, ע"כ מפורש שצריכים חבורה אחרת, וכן על המשנה: אבר שיצא וכו' מן אגף ולפנים כלפנים ומן אגף ולחוץ כלחוץ, מפרש רש"י במשנה שלא מיירי בבית ולענין פסח ומוציא חוץ לבית, כמו שמפרש הרמב"ם, אלא דמיירי על ירושלם, ומן אגף ולפנים היינו תוך העיר. ולמה לא מפרש כהרמב"ם משום שרש"י סובר שהכל תלוי באיסור הוצאה של הלאו "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה" וזו הסיבה שעושה למחיצה, ולפיכך נפסל, וכיון שבגמ' כתב שעל הלאו צריכים מחבורה לחבורה וא"כ מן אגף ולחוץ למה נפסל הרי חסר בית אחר ולפיכך הוא מפרש שמיירי בכל הקדשים ונפסל מטעם יוצא חוץ לירושלם. וע' בתוס' דף צ"ה ד"ה לא תוציא מן הבית: משמע לא תוציא לאוכלם בבית אחר עכ"ל. הרי שסוכרין הפירוש בבית אחד יאכל, שמותר לאוכלו שלא בבית אחר אע"פ שהוא חוץ לבית הזה שקבע כיון שלא הלך לבית אחר, משמע ג"כ שצריכים בית אחר כמו לרש"י, והנה הר"מ בפירוש המשנה וכן בהלכות מפרש המשנה: כשהשמש עומד למזוג קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל ע"כ. מפרש רש"י קופץ את פיו שלא יחשדוהו שאוכל עם חבורה אחרת ע"כ. וא"כ לפי פירושו תמיד כשהולך למזוג אפילו אין חתיכת פסח בפיו מ"מ קופץ את פיו ומחזיר את פניו מפני החשד כיון דמוזג בחבורה אחרת, ואם היה באמת בפיו נפסל לשיטת רש"י כיון שנכנס בחבורה אחרת. אבל הר"מ בהלכות ובפירוש המשנה מפרש: כשהשמש עומד למזוג קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע לחבורתו, ואח"כ אוכל מה שבפיו שאסור לאכל בשני חבורות ע"כ. ואם נאמר לפי שיטת הר"מ שחוץ לחבורתו נפסל אפילו לא נכנס לחבורה אחרת הרי נפסל הבשר מה שבפיו וא"כ כשבא לחבורתו איך יכול לאכול? משמע מפורש מהר"מ שלא נפסל וצ"ע. והנה בעיקר הדין של המוציא פסח נפסל הבשר מפרש רש"י בדף פ"ה ד"ה הרי זה בל"ת: כדאמר בפרק כל שעה כל לא יאכל כי קודש הם — כל שבקדש פסול ליתן ל"ת על אכילתו אלמא יוצא חשיב לה וכו' ע"כ. הרי דפסול ואיסור בפסח מטעם כל דקודש פסול ליתן ל"ת על אכילתו, ובדף כ"ה כתב רש"י: לא תוציא לאו הניתק לעשה הוא, דכתיב "בבית אחד יאכל לא תוציא וגו'" ומשמע, לא תוציא לאוכלו אלא בבית אחד יאכל בעמוד והחזיר קאי אם הוציאו, ולית ליה להאי תנא הא דתני בכיצד צולין: האוכלו הרי זה בל"ת דובשר בשרה, אלא מותר להחזיר ולאוכלו עכ"ל. הרי דכאן כתב רש"י דהאיסור בשר בשדה טרפה כמו בכל הקדשים ומטעם זה נפסל הבשר? והגלין הש"ס הקשה את סתירת דברי רש"י אהרדי.

וג"ל לבאר את הענין דהנה הגמ' בדף פ"ה: ומוציא בשר פסח מחבורה לחבורה מנין? דתניא "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה", אין לי אלא מבית

לביית מחבורה לחבורה מגיין? ת"ל "חוצה" חוץ לאכילתו עכ"ל הגמ' ורש"י לא גורס כאן מחיצה לחבורה, ואע"פ ששיטת רש"י שמבית לבית ומחבורה לחבורה בין לפסול ובין לחייב מלקות צריכים שיכניס לבית אחרת, מ"מ יש הכדל בין חבורה לבית, דמחבורה לחבורה צריכים שיהיה שם קביעות של חבורה אחרת, אבל מבית לבית צריכים שיהיה בית אחר אף שלא נקבעו הבית השניה לשום חבורה, אלא מה שנכנס במחיצה אחרת של בית אע"פ שאף אחד לא נקבע לבית אחר לשום פסח, מפני שמחיצות אחרות של הבית פוסל ויש לאו "לא תוציא מן הבשר חוצה", אבל מחבורה לחבורה למידין אנו מפסוק של "חוצה" חוץ לאכילתו הפירוש, שיפקע מהמקום הזה דין אכילה לגמרי שיש קביעות אחרת של חבורה אחרת שהוא לא יכול לעשות קביעות פה, זה נקרא שהמקום לגמרי חוץ ממקום אכילתו שלא שייך לאכילה חבורה זה, אבל בבית תלוי העיקר במחיצות הבית הזה וכיון שנכנס במחיצות הבית נפסל. ולפי זה יכול להיות הכדל בין חבורה לחבורה לענין בשר הפסח, שבדף פ"ה מדבר רש"י על פסול חבורה שאין בכלל פסול מחיצות אלא מדין חוצה ולפיכך אין הפסול שם מ"בשר בשדה טרפה לא תאכלו" כיון שאין שם דין מחיצה, רק מטעם כל שבקדש פסול ליתן ל"ת על אכילתו, אבל בדף צ"ה מדבר רש"י על מוציא מבית לבית ושם יש דין מחיצות ולפיכך סובר רש"י ששם יש פסול מטעם בשר בשדה טרפה כמו בכל הקדשים ודו"ק.

ואפשר להיות ששיטת הר"מ שסובר שלענין לאו י"ל שאפילו חוץ לבית יש לאו, ולא צריכים בכלל בית אחר, לא כמו שמפרש רש"י במשנה שמן אגף ולחוץ מיירי בסתם קדשים לענין ירושלם, אלא בפסח ולענין יוצא חוץ לבית מפני שבבית יש דין מחיצות ולא תלוי בכלל בבית אחר, אבל בחבורה זה רק דין קביעות מקום וצריכים לענין להתחייב בלאו חבורה אחרת. ואע"פ שהגמ' בדף פ"ה מפרש שיוצא חוץ לחבורה כיוצא חוץ למחיצות דמי — הפירוש שיש לו דין פסול כמו במחיצות קדשים, אבל בחבורה לא שייך קביעות מחיצות — אלא פסול אחר. ואע"פ שהרמב"ם סובר בין בחבורה לחבורה ובין בית לבית פסול מטעם בשר בשדה טרפה מ"מ רש"י לא סובר זה.

והנה הרמב"ם כתב בפרק ט' מהל' ק"פ הל"ה: שתי חבורות שנפרצה מחיצה ביניהן אינן אוכלין, וכן אם היתה חבורה אחת ונעשית מחיצה ביניהן אינן אוכלין עד שתסתלק, שאין הפסח נאכל כשתי חבורות ואינן נעקרין מחבורה לחבורה עכ"ל. ודבריו מהגמ': שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד צריכה כל חבורה לעשות לה היקף, שנאמר "מן הבשר חוצה" מפי השמועה למדו שצריך ליתן ליה חוצה למקום אכילתו עכ"ל וסברת דבריו שכית עושה לחבורה וכיון שיש ב' חבורות בבית אחד שוב המחיצה עושה אותו למחיצת חבורה, וכן גריס הר"מ כמו שביאר הכ"מ ולפי"ז כתב בהל' ה' שאם היו שתי חבורות

ונפרצה המחיצה אם כן שוב הבית קובע את כל הבית לחבורה זו ולחבורה שניה ונמצא דכל הבית בכל מקום הוא של שתי חבורות, ולכך אינן אוכלים את הפסח אם נפרצה המחיצה עד שיעשה מחדש. והנה הכ"מ בהלכה א' הביא שהר"א בנו של הרמב"ם הקשה דאיך כתב דנפרצה מחיצה ביניהן אין אוכלין — שאין הפסח נאכל בשתי חבורות, הרי הוא עצמו פסק בהל' א' שהפסח נאכל בשתי חבורות ע"כ? ואפשר לומר שמה הפירוש הפסח נאכל בשתי חבורות שכל חבורה נוטלת חלקה בפסח ועושה חבורה בפני עצמו ואוכל ועשה מחיצה, ויש לאדם לאכול בשני מקומות, שיכול לאכול מפסח זה שיתמנה עליו בחבורה זו וגם כן שנתמנה בחבורה אחרת, אבל אם בשר זה הוקבע לחבורה זו אסור בשר זה להוציא לחבורה אחרת מפני שבשר זה הוקבע במחיצות חבורה זו ואסור להוציאו, אם כן אם נפרצה המחיצה אסור לאכול — מפני שנפרצה קביעות המחיצות והוי כמו שבשר זה יצא לחבורה אחרת וזה אסור לכ"ע. רק לכתחילה יכולים לעשות מפסח אחד שתי חבורות אבל לא אם נקבע כבר, שאז לא יכולים להוציא לכ"ע, ומה דקאמר הגמ' סוף כיצד צולין: למאן דאמר הפסח נאכל בשתי חבורות מותר לאכול, הפירוש הוא לא אותו מ"ד שמפרש רש"י, אלא מ"ד בדף צ"ה דאף אם עברו על לאו דלא תוציאו מ"מ בעמוד והחזר קאי ורק יש לאו של לא תוציא מן הבשר חוצה והבשר לא נפסל. והלאו הזה דוקא אם הוציאו בעקירה והנחה כמו שבת אבל כשנפרדה לכד ולא הוציא בעקירה והנחה — מותר לאכול, אבל הר"מ פוסק שנפסל, ולפיכך פסק בנפרצה מחיצה הדין שאין אוכלין, שבשר זה שנכנס לזו המחיצה אינו נאכל בשתי חבורות ודוק וצ"ע. ומה שהקשו אחרונים למה לא הוי כמו מחמץ אחרי מחמץ ויתחייב גם במוציא אחר שנפסל? אפשר לאמר כיון שכל דין יוצא בפסח זה מטעם קביעות דין אכילה, וזה עושה אותו כמחיצות ופסול הבשר ונאסר בלאו להוציא, אבל בנפסל בטל הקביעות מפני שאינה ראויה לאכילה ואין עליו דין יוצא כמו לפני קביעות החבורה וזה ברור, לאפוקי במחמץ אחרי מחמץ הרי נקראו מנחה גם אחרי שנפסל, ולפיכך חייב אח"כ אפילו כשנפסל שיש עוד שם מנחה עליה אחרי שנתחמצה, אבל פה בטל קביעות המקום ודוק בכל זה.

בענין אשם מצורע אם מעכב

הנה הרמב"ם בהל' מחוסרי כפרה כתב בהל' ה' וז"ל: וכל זמן שלא הקריבו חטאתם אסורים לאכל בקדשים אבל העולה ואשם אינן מעכבין, ע"כ. וכתב הכ"מ וז"ל: בת"כ סוף פרשה תזריע: "אחד לעולה ואחד לחטאת יכפר" מלמד שהכפרה